

Клітка

Євген Дудар

Ранок дрімав у сизій млі. На пшеничному морі був повний штиль. Небо поскидало із себе всі нічні хмаринки. Голубилося. Очікувало сонця.

Я стояв при битій дорозі.. Виглядав попутної машини. Треба було їхати до рідного села. Сто п'ятдесят кілометрів — дорога не близька. Можна б автобусом. Та він серед поля не зупиняється. А їхати до найближчої автостанції — згаяти час.

Промчала одна машина. Друга. Нуль уваги.

Над'їхала якась машина з кліткою для звіра. Махнув рукою. Зупинилася.

— Слухай, товаришу! Далеко їдеш?

— Я далеко, — відповідає.— У Карпати по ведмедя. А ти що хотів?

— Під'їхати з тобою. До села Плугів. Що за Тернополем. Терміново треба.

— Куди ж я тебе посаджу? У кабіні сидять двоє.

— А туди? — киваю на клітку.

— Ти що! Там і сісти ніде.

— Я посередниці. З клітки ж не випаду... Ну, зрозумій... Треба...

Він підняв заціпку. Відчинив двері до клітки.

— Добре. Залазь... Але підожди. Давай хоч сіна постелимо. Дорога ж не близька...

Перескочили канаву. Взяли по оберемку сіна. Вийшло непогане гніздо.

— Зачиню тебе на заціпку. Щоб не випав, — пояснив водій.

Спочатку я їхав сидячи. Тоді подумав, чому б мені не лягти і не поспати?

Розбудили мене якісь голоси. Підвів голову. Машина стояла навпроти кафе у невеличкому містечку. Біля клітки на тротуарі зібрався натовп.

— Диви! Диви! Підняв голову! — гукнув парубійко.

Я витяг з сіна свій капелюх. Накрив ним лисину.

— Інтелігент якийсь, — міркував чоловік у брилі.— У капелюсі... І черевце вже встиг виплекати... Цікаво, за що його?

— Певне, когось убив, — промовив інший.— Інакше чого б у залізній клітці...

"Щоб тебе пропасниця била, — думаю.— За своє життя я і мухи не скривдив".

Маленька дівчинка спитала маму:

— Мамо, мамо! А що, дядя кусається, що його у клітку закрили?

— Ні, доцю! Дядько — бандит. Він зарізав тьотю.

Мене зморозило. Мені хотілося встати і закричати щось дуже погане, Але я тільки перевернувся зі спини на живіт. І застогнав.

— О, бач! Стогне. Звірюка! Видать, совість мучить, — вигукнула інша молодиця.

"Аби ти все життя стогнала", — лаявся я подумки.

Нарешті з кафе вийшов водій. Хтось кинувся до нього.

— Шофер! За що його?

— За любов, — пожартував водій і клацнув дверцятами...

За містечком я сів. Не встиг розправити плечі, машина загальмувала.

Автоінспектор.

Глянув на документи, на водія.

— А це що за звір? — вказав жезлом на мене.

Водій якусь мить думав, очевидно, що б збрехати. Тоді зі співчуттям сказав:

— Розумієте... того... скажений... Помішаний... Буйно...

Для повної характеристики мені ще цього бракувало. Але треба виручати водія. Та й самому ще півдороги їхати.

Я став навкарачки і на автоінспектора загавкав.

— Ти б замок навісний на дверцята почепив, — зауважив інспектор водієві. — Що та заціпка...

— Під'їду до найближчого села, то почеплю, — погодився водій...

Біля крайньої хати найближчого села машина таки зупинилася. Водій пішов по воду.

До клітки наблизилась жінка. Підозріло оглянулася. Дістала з корзини пиріжок. Поклала біля мене. І, не оглядаючись, пошвидкувала.

"Світ не без добрих людей", — подумав я, розжовуючи пиріжок.

— Заправляєшся? — спитав водій.

— Як бачиш... А ти молодець... Автоінспектора об'єгорив.

— Ти своєчасно підгавкнув... Він мені потім шепнув: "Мабуть, начальничком якимось був".

У моє рідне село в'їхали під полудень. На автобусній зупинці, де загальмували, було чимало земляків. Поки шофер відчинив клітку, а я обтрушувався від сіна, всі загадково переглядалися, перешіптувалися.

Я чемно підняв капелюха і гайнув у найближчу вуличку. До рідної хати.

Увечері в хаті зібралися родичі. Кожен з них, ще не переступивши порога, тривожно запитував:

— Що з Іваном? Кажуть, його привезла клітка.

Наступного дня посунули знайомі, товариші, сусіди. На третій день поз'їжджалися родичі з навколишніх сіл. Я всоте пояснював що і до чого. Вони кивали головами. Але в очах я читав вогники недовір'я. А, виходячи за поріг, вони перешіптувалися:

— Тут щось не те...

Наступного дня, лиш я прокинувся, до ліжка підійшла мати. Тривожно глянула в мої очі. Схвильовано спитала:

— Синочку, признайся. Що сталюся?..

Я задумався. Як багато значить те, на чому ти до рідного села приїдеш!

Джерело: Євген Дудар. Профілактика совісті. Київ, "Дніпро", 1981.